

Uudelle vuosikymmenelle siirryttäessä

Rehtori Ilkka Virtanen

Joulunaika on saapumassa ja vuosi vaihtumassa. Vuoden vaihtuminen merkitsee tällä kertaa myös vuosikymmenen (tai kymmenluvun, ollakseni pikkutarkka) vaihtumista. Tapahtuma luo sopivat puitteet tarkastella lyhyesti Vaasan korkeakoulun kehitystä, sekä viime vuosina toteutunutta että lähivuosina odotettavissa olevaa.

Suomen korkeakoululaitoksen kehitystä on päättävän 1980-luvun kolmen viime vuoden aikana ohjannut ns. uusi kehittämislainsäädäntö, so. laki korkeakoululaitoksen kehittamisestä ja lakiin liittyvä valtioneuvoston päätös korkeakoululaitoksen kehittamisestä vuosina 1988/91. Uuden kehittämislainsäädännön vaikutuksista korkeakoulujen voimavarakehitykseen on nyt kokemuksia kolmen vuoden ajalta. Parhaiten ovat lisääntyneet valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaiset ns. 15 %:n määrärahat: opetusta ja tutkimusta avustavan henkilökunnan palkkaukseen käytettävät määrärahat, opetus- ja tutkimusvälineiden hankintaan käytettävät määrärahat sekä määrärahat muihin opetus- ja tutkimusmenoihin. Uusien opetusvirkojen saannin ja erityisesti rakennustoiminnan kohdalla tilanne on sen sijaan ollut selvästi vaikeampi.

Vaasan korkeakoulun voimavarakehitys on ollut lain voimassaoloaikana pääosin myönteinen. Kolmessa vuodessa (tulo- ja menoarviot vuodesta 1987 vuoteen 1990) korkeakoulun kokonaisvuosibudjetti on kasvanut 27.0 Mmk:sta 48.0 Mmk:aan (78 %). Opetus- ja tutkimusvälineiden hankintamäärärahat ovat lisääntyneet 3.0 Mmk:sta 4.5 Mmk:aan (50 %), muihin opetus- ja tutkimusmenoihin käytettävät ns. kulutusmäärärahat 3.1 Mmk:sta 7.8 Mmk:aan (152 %). Opetushenkilökunnan osalta kasvu on ollut tarvetta vaatimattomampi, 110 virasta 125 virkaan (14 %), koko henkilökunnan osalta kuitenkin varsin hyvä, 180 virasta ja toimesta 250 virkaan ja toimeen (39 %). Korkeakoulun uudisrakennuksen ensimmäisen rakennusvaiheen siirtyminen usealla vuodella 1990-luvun puolelle on kirjattava tämän ajanjakson suurimmaksi pettymykseksi.

Lisääntyneet voimavarat ovat mahdollistaneet toiminnan määrällisen ja laadullisen kehittämisen. Uusien opiskelijoiden sisäänotto on kasvanut vuoden 1987 325:stä vuoden 1990 n. 400:aan. Opiskelijoiden kokonaismäärän kehitys vastaavana aikana tulee olemaan 1800:sta 2200:aan. Voimakkaasti laajentuneen ja kehittyneen täydennyskoulutuksen ja avoimen korkeakouluopetuksen luvut eivät ole tässä vielä mukana. Suoritettujen perustutkintojen määrässä ylitetään tänä vuonna ensimmäisen kerran 200 tutkinnon raja (n. 225 tutkintoa). Jatkotutkintojen lukumäärässä on saavutettu viiden tutkinnon vuositaso aiemman noin kahden tutkinnon sijasta. Tieteellisen tutkimuksen määrä on ollut koko ajan kasvussa. Laadullisesta kehityksestä ovat yhtenä osoituksena voimakkaasti lisääntyneet kansainväliset julkaisut. Suuntaus on muutenkin kohti tutkimuksen kansainvälisyyttä, kansainväliset yhteistyöprojektit ja tutkijavierailut ovat myös Vaasan korkeakoulun nykypäivää.

Vaasan korkeakoulu siirtyy 1990-luvulle keskeisenä tavoitteenaan aikaansaada pikaisesti korkeakoulun hallinnon uudistus ja siihen liittyvä korkeakoulun muuttaminen tiedekuntapohjaiseksi yliopistoksi. Nämä ovat olleet jo pitkään korkeakoulun julkilausuttuja tavoitteita. Erityistä ajankohtaisuutta ne ovat saaneet korkeakoulun kasvun ja laajenemisen myötä sekä siitä, että korkeakoulun koulutusalat ovat profiloituneet yhä selkeämmin omaleimaisiksi, tiedekunnan tunnuspiirteet omaaviksi tieteenalokokonaisuuksiksi. Kun vielä kävi ilmi, että opetusministeriössä oli valmiutta viedä tätä hanketta eteenpäin, korkeakoulu sisällytti viimeisimpään toiminta- ja taloussuunnitelmaansa konkreettisen esityksen uudistuksen toteuttamiseksi. Vastaus korkeakoulun

esitykseen tulikin nopeasti, kun opetusministeri Taxell kävi marraskuussa 1989 paikan päällä Vaasassa ilmoittamassa, että ministeriö on valmis antamaan lakiesityksen Vaasan korkeakoulun muuttamiseksi tiedekuntapohjalle rakentuvaksi yliopistoksi. Tämä ilmoitus merkitsee, että asian vaatimiin konkreettisiin toimenpiteisiin voidaan ryhtyä heti.

Yliopistoksi muuttuminen merkitsee sinänsä vain uusia hallinnollisia puitteita korkeakoulun toiminnalle. Uskomme kuitenkin ja meillä on siihen oikeutetut perusteet että muutokseen suostuminen merkitsee toisaalta tunnustusta korkeakoulussa suoritetulle työlle ja toisaalta halua jatkossakin kehittää korkeakoulua tulevaa yliopistoa.

Tulevassa yliopistossa voimavarakehitykseen liittyvät tavoitteet ovat entistä selkeämmin ala- tai tiedekuntakohtaiset. Kauppatieteellinen ala on tieteenala- ja koulutusohjelmavalikoimaltaan jo varsin monipuolinen. Alan tavoitteet ovatkin koulutusvastuun laajuuteen nähden riittävän opettajanvirkamäärän saavuttamisessa ja tätä kautta mahdollistuvassa profiloitumisessa uusien opetuksen ja tutkimuksen painopistealueiden mukaisesti. Korkeakoulun tuorein toiminta- ja taloussuunnitelma sisältää perustellun esityksen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. Humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen alan (vastaavien tiedekuntien tulevaisuudessa) kehittämisen peruskysymyksinä taas ovat sekä toiminnan volyymin lisääminen että tiedeperustan monipuolistaminen. Korkeakoululla on molemmista näistä sekä tehtyjä toteuttamispäätöksiä että esitettyjä jatkosuunnitelmia. Kauppatieteellisen alan puitteissa aloitetut tuotantotalouden ja tietotekniikan koulutusohjelmat sekä yhteistyössä Teknillisen korkeakoulun kanssa syksystä 1990 toteutettavat vastaavan nimikkeiset diplomi-insinöörin tutkintoon johtavat koulutusohjelmat merkitsevät teknis-taloudellisen tutkimuksen ja koulutuksen tuloa korkeakouluun. Tämän toiminnan hallinnollinen eriyttäminen aluksi laitostasolla, mutta toiminnan vakiintumisen ja kehittymisen myötä myös tiedekuntatasolla, on kehitystyön jatkotavoitteena.

Yllä eriteltyt suunnitelmamme ovat kustannusvaikutuksiltaan varsin maltilliset. Meillä onkin perusteltua syytä odottaa niiden toteuttamista suhteellisen nopeasti. Sama tilanne vallitsee rakentamisessa: nyt on jo kohtuudella meidän vuoromme.

Korkeakouluyhteisömme jäsenet ovat jälleen tänä vuonna antaneet merkittävän työpanoksen korkeakoulun hyväksi. Lausun tästä työstä korkeakoulun puolesta parhaan kiitoksen. Erityinen kiitos niille, jotka ovat varsinaisen päivätyönsä ohella osallistuneet vuodenvaihteessa työnsä päättävien hallintoelinten toimintaan. Kiitokset myös kaikille Vaasan korkeakoulun ystäville, jotka ovat antaneet henkisen tai aineellisen tukensa korkeakoulun kehittämiseksi.

Toivotan kaikille Tiedotuslehden lukijoille rauhaisaa joulunaikaa ja oikein hyvää alkavaa uutta vuotta.

(Vaasan korkeakoulun Tiedotuslehti 9/1989, 1-2)